

כו' בחי' עטרה ונזר כו', וזהו בחי' הפרסא שבפנימי' כו'. ההפרש בין שערות דדיקנא שהן שעיעין לשערות הזקן שהן תקיפין כו', דלהיות מיתוק הדינים בשרשם, וצ"ל התוקף מב' המדרי' מחו"ג שניהם בתוקף כו', ולכן הם לבנים להיות מורים על תוקף בחי' החסדים כו', דשערות הזקן שהם י"ג מדה"ר הם בבחי' השלג כו', שהוא צמצום וכיוון כו' דבכדי שיהי' מבחי' ח"ס חכ' דאצי' כו' אינו בערך צ"ל ע"י בחי' הצמצום דשלג כו'. וזהו הנותן שלג כצמר כו' שגם בחי' השלג שהוא הצמצום הנ"ל יהי' במדרי' בחי' הצמר שהם מדרי' גבוה ביותר כו'.

כללי' הענינם המתבארים בזה, בחי' ג"ר דע"י, ההפרש בין שלג לקרח, שלג צמר כו', צמצום המקבל, מיצר הגרון, פרסא שבין אצי' לבי"ע, ובאצי' בין פנימי' לחיצוני', ובפנימי' גופא כו' מה שמאיר מת"ת שנעשה כתר לז"א כו'.

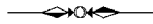
ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
ששצפת האור

שנר
שישי

היכ"ז
שביעי

הגהות לד"ה הנותן שלג כצמר תרס"ג

מאת

כ"ק אדמו"ר
אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
" אוצר החסידים "

770 איסמערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.
שנת המשת אלפים שבע מאות שישים ושתיים לבריאה
שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

צמצום קטן בערך צמצום הקרח מטעם הנ"ל שבאים להמתיק דינין, וגם להיות ידוע שהחכ' דאצי' הנק' מים שיורדין ונמשכים כו' בהתפשטות הנה שרשם בא ונמשך מבחי' ח"ס הנ"ל כח המשכיל שלמעלה מן השכל ונק' מקור החכ' כגודע, ולהיות שאין ערך בינו לבין החכ' דאצי' צריך שיומשך מבחי' ח"ס ע"י צמצום דשלג בתחלה עד שיתהווה ממנו בחי' חכ' דאצי' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, וידוע דאור אבא יונק ממזל הח' דנוצר שהוא מי"ג תיקוני דיקנא שעליהם אמר לבושי' כתלג חיור כנ"ל. ואמנם הנה מבואר למעלה דבחי' שערות הראש גבוהים הרבה מבחי' שערות דדיקנא להיותם יותר בבחי' עצמיות, וגם מטעם שהן בחי' צומח עכ"פ, והרי י"ג מדה"ר הם בחי' דומם בלבד שהרי נמשלו לבחי' שלג כמ"ש כשלג ילבינו, והשלג הוא בחי' מים עכ"פ שהן בחי' דומם שלמטה מן הצומח, ומלבד טעם ענין הנ"ל שערות הפיאות מקור ושרש הם לבחי' הי"ג מדה"ר, ולכל זה הוא אומר דאעפ"כ הוא ית' נותן שלג להיות במעלת הצמר דהיינו שמתעלם בחי' י"ג מדה"ר שנמשלו לשלג כמ"ש לבושי' כתלג חיור להיות במדרגת בחי' שער רישי' שהוא כעמר נקא שהן גבוהים הרבה כנ"ל שבחי' חסד דע"י מאיר בגלגלתא שהוא בחי' כתר שבכתר כו', וזה השבח בא לומר שהוא ענין דבר חידוש ונפלא שיהי' בבחי' שלג בחי' עצמות ההארה מאור א"ס כמו בצמר דעמר נקא כנ"ל וד"ל.

כללות

הדרוש, הנותן שלג כצמר, ההסבר ממ"ש לבושי' כתלג חיור כו', ושער רישי' כו' והוא מדרי' ע"י כמ"ש לעיל מיני' וע"י יתיב כו', והרי מובן מזה דשלג מדרי' נמוכה מבחי' שער רישי' שע"ז אומר לבושי' כו', וא"כ למה אומר הנותן שלג כצמר כו', ובאמת בשלג הלבנוני' חזקה יותר מצמר ולבנוני' מורה על רוב החסדי', ושרש שערות הזקן יגת"ד הוא מח"ס שבה מאיר גבו' דעתיק כו'. י"ל ההפרש שבין שלג וקרח כו', הקרח גילודו קשה וחזק, והשלג אם כי ג"כ נגלד אבל אין ניכר כ"כ תוקף מציאותו כו'. ויובן למעלה בשלג העליון, דמים הוא חכ' ושלג כיוון החכ', והמשל בזה ע"ד המקבל היושב לקבל שפע רבו כו' שהוא בביטול פנימי, וכמו"כ הביטול אל שרשה ומקור חוצבה כו', לקבל אור כו', ואח"כ נעשה אגלידו מיא הצמצום למטה להשפיע, ומזה יכול להיות ע"י ריבוי צמצומי' חכ' דעשי' ממש, והוא במשל כמו המים כו' שהמה כיווצים בשעת הקור בהעדר ההתפשטו' כו', בחי' צמצום כו', ועד"מ כמו במשה שהי' כבד פה כו', מצד עוצם הביטול כו', וכמו"כ בנפש האדם הוא הצמצום בין מוחין למדות כו', ובגוף הוא שחצר הכבד מפסיק בין אברי הנשימה שהמה בתכלית הדקות לאברי המזון שהם בתכלית העביות והגסות כו', ולכן קרח אותיות חרק ביטול דוקא מפני הצמצום כו'. בחיות הקדש ב' מדרי' חיון עילאין מרכבה עילאה, ובאצי' גופא הוא בחי' פנימי', וחיון תתאין מרכבתא תתאה ובאצי' הוא בחי' חיצוני' כו', ובפנימי' גופא באצי' יש בחי' פרסא המפסקת כו', והיינו מ"ש מבטן מי יצא כו' וקאי על מדרי' הת"ת, דת"ת דאימא נעשה כתר לו"א

ב"ה.

פתח דבר

לקראת כינוס השלוחים העולמי, המתקיים בימים אלו בחצרות קודשנו, מדפיסים אנו - לראשונה - "הגהות לד"ה הנותן שלג כצמר" שבסידור אדמו"ר הזקן², אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע³.

כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע למד מאמר זה עם כ"ק בנו אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, בש"ק כ"ד טבת תרס"ג, בתוספת ביאורים והגהות. חלק מהביאורים נאמרו כמענה לשאלות כ"ק בנו אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.

הביאורים וההגהות נרשמו אח"כ על-ידי כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע. המאמר בשלימותו עם ההגהות נעתק על-ידי המעתיק הרב שמואל רבינוביץ (סופר).

כדי להקל על הלומד, נדפס כאן כל המאמר שבסידור, והביאורים וההגהות באות בחצאי ריבוע.

לתועלת הלומדים נחלק המאמר לפרקים, על-ידי המו"ל.

לחביבותא דמילתא בא בראש הקונטרס צילום מהעמוד הראשון של ההגהות על המאמר - בגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.

מערכת "אוצר החסידים"

עשק"מ חודש כסלו, ה'תשס"ב. שנת הקהל
ברוקלין, נ"י.
שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

והנה העטרה הזאת היא כמו בחי' פרסא ממש אחר שמונתה על הראש ויכסה אותו כו', כך הנה בחי' ת"ת דאימא נק' בטן מי, כידוע דתרין דרועין נק' חו"ג וגופא הוא ת"ת ועיקר אמצעית גופא היינו הבטן, וזהו מבטן מי שהיא בחי' ת"ת דאימא משם נמשך בחי' כתר לז"א, והוא בחי' הפרסא להיות ע"ג המוחין דז"א, כמו בחי' קרח כנ"ל להבדיל ולשנות המהות מפני שאין ערך כלל בין שכל בינה למדות שנק' ז"א וכנ"ל, וזהו מבטן מי יצא הקרח שהוא בחי' הכתר לז"א שנק' בחי' הפרסא כדמיון הקרח שע"ג ראשי החיות כנ"ל וד"ל. והנה מבואר באד"ר ההפרש בין שערות דדיקנא לשערות דרישא דשערות דדיקנא תקיפין אינון ושערות דרישא שעיעין, והענין הוא כי הנה השערות דדיקנא נק' לבוש כמ"ש לבושי' כתלג חוור, והן שערות דדיקנא כמ"ש באד"ר, כמו משל הלבוש שהוא בבחי' לבוש נפרד ונבדל מעצמות האדם לגמרי שברצונו פושטו מעליו כידוע, משא"כ בחי' שערות הראש הגם שהן בחי' שערות צומחין מ"מ יש להם חיות ויניקה מבחי' פנימיות המוחין שבראש והם יותר בבחי' עצמיות וע"כ הן שעיען כלומר שכולם בחי' רחמים פשוטים, כי בבחי' גלגלתא עצמה כולו חסד וטוב כידוע, והיינו בחי' חסד דע"י שמאיר בגלגלתא, אבל בחי' שערות דדיקנא להיות כי שרש ענינם הוא לאכפיי' לדינין ולהמתיקם כמו נושא עון וכו', וידוע שאין מיתוק הדין אלא בשרשו כו', ע"כ ממילא מובן שבחי' השערות דדיקנא יש בהם מבחי' הגבורות, ואמנם אינם בחי' גבורות ממש כמו גבורות שלמטה הנמשכים מן המדות שהוא בחי' צמצום ודין ממש שנק' גבורות, אלא הם בחי' גבורות ממותקות בחסדים והיינו שממתקין כל דין וצמצום, וזהו שאמר דתקיפין אינון פי' בכללות בחי' חו"ג שבהן בשניהם הן בבחי' התוקף כי בבחי' החסד באין בתגבורת גדולה והיינו שהן לביני' עזה כשלג דוקא כמ"ש לבושי' כתלג חוור, לפי שבאים להמתיק דינין שלמטה צריכים דוקא להיות בתגבורת החסדים בחסדים חזקים ביותר, משא"כ שערות הראש שנק' עמר נקא אינו צריך להיות לבן כשלג כי אין באין להמתיק דינין שהרי הן למעלה מי"ג מדה"ר. כידוע בפ"י ב' הוי' שלפני י"ג מדה"ר אל רחום וחנון כו' שהן בחי' ב' פיאות הראש שהן בחי' שערות דראש שתלויין ונמשכים למטה ומהם נמשך שרש המשכות י"ג מדה"ר כמו אל רחום כו' וד"ל. ובכ"ז מתורץ הקושיא הנ"ל למה אמר כתלג חוור ב"ג תיקוני דיקנא הגם שבחי' גבור' דע"י מלובש שם כנ"ל כי הרי הן באין להמתיק דין, וז"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו (ואם יאדימו כתולע בלבד כצמר יהיו כו' וד"ל), משא"כ בחי' שערות הראש הגם ששרשם מבחי' חסד דע"י א"צ להיות לבנים כ"כ אחר שאינן באים להמתיק דינין, וז"ש ושער רישא כעמר נקא בלבד וד"ל.

וזהו הנותן שלג כצמר, פי' זה בא לומר בכלל השבחים שמספר שנותן השלג שהוא למטה במדריגה שיהי' כצמר שהוא למעלה במדריגה, כי הנה מבואר למעלה ד"ג מדה"ר הם בבחי' השלג שהוא בחי' צמצום וכיוון המים אך הוא בחי'

(1) ד"ה זה נזכר בסה"מ תרס"ג ע' רכת. סה"מ תרס"ד ע' קמ. ע' רסג (עפ"ו יש לתקן שם בהערות).

(2) נוסח אחר מד"ה זה נדפס במאמרי אדה"ז על מאמרז"ל ע' תב ואילך.

(3) ראה גם ד"ה הנותן שלג כצמר, הנדפס בסה"מ תרס"ג ע' קנד ואילך.

בס"ד. הנחה

ברוך שהחיינו והגיענו לזמן הזה, יום כניסת ש"ק כ"ד טבת ס"ג, זכני האל וכ"ק אאמור"ר שליט"א למד אתי בדא"ח בסידור ח"א ד"ה הנותן שלג כצמר כו'.

הנותן שלג כצמר, הנה כתיב לבושא כתלג חירור ושער רישי כעמר נקא וזה הפסוק נאמר בדניאל בעתיק יומין כידוע [כמ"ש לעיל מיני ועתיק יומין יתיב, לבושי כתלג כו'] ופי' עתיק יומין ידוע שהוא מלשון המעתיק הרים כו' [שאו הכוונה שבחי ומדרי' עתיק הוא נעתק ונבדל מבחי' יומין עילאין דעתיק גופא כו', ופי' יומין עילאין דע"י המה ז"ת דעתיק ומהם ג"כ נעתק דעצמי' עתיק המה ג"ר שבו דוקא, ואז פי' ע"י הוא נושא הפכי, שעתיק הוא ל' נבדל ונעתק, ויומין בחי' גילוי והמשכה, והפי' שנעתק ונבדל מבחי' יומין גופא, דבאמת יומין הם מדרי' פחותה לפ"ע, דיום הוא בחי' גילוי והשפעה, וכל גילוי והשפעה הוא לבר מגופא, ולכך המדרי' המורה על עצמות יותר הוא חשך דוקא וכמ"ש ישת חשך סתרו, שסתרו העצמי הוא בחי' חשך דוקא, פי' שאינו מושג אל הנבראי' כלל, והוא בחי' העלם אמיתי לגביהם. והנה לפעמים מתבאר מ"ש ועתיק יומין יתיב, ומתבאר יתיב מל' התיישבות, ואז אין הפי' עתיק יומין בנושא הפכי, כ"א בנושא אחד מל' עתיקא דיומין סבא ביומין, שאז הפי' יומין גילוי, שהגם שעצם יומין הוא מדרי' נמוכה כו' וכנ"ל, אבל להיות שמאיר בהם בחי' עתיק נעשה העלי' בהיומין גופא כו', וביומין יש כמה בחי' ומדרי' כמו ימי קדם ימי עולם ימות עולם כו'] שהוא נעתק מבחי' יומין עילאין שמתלבשי' באצי' [ולפי'ז יובן יותר שקאי על היומין עילאין דעתיק גופא ולא על בחי' יומין מה שז"א נק' יומין, דאז אינו שייך לומר מה שמתלבשי' באצי', שמהלשון מתלבשי' משמע שלפעמים מתלבשי' ולפעמים לא, וזה שייך לומר רק ביומין דעתיק, משא"כ בז"א אינו שייך התלבשות באצי', דהרי זה גופא הוא בחי' ומדרי' האצי' כו'. והנה ידוע דיש תלת רישין וזה קאי על כללות הפרצוף דעתיק ואריך, והנה ראש הראשון הוא רדל"א והוא בעתיק, וראש הב' בחי' גולגלתא, והג' הוא בחי' מו"ס. ובד"פ יש באריך ג' ראשין, ראש הא' בחי' גולגלתא, והוא בחי' כתר שבכתר ועל ל' החסידות נק' רצון כו', וראש הב' בחי' ח"ס חכמה שבכתר, וראש הג' דעת דאריך, וכמ"ש בע"ח היכל הכתרי' שער א"א ספ"ג וז"ל כתר רישא עילאה ואוירא רישא תניינא ומ"ס רישא תליתאה מלבד רדל"א הנק' עתיק, ובאמת כפי המבואר בע"ח הנה בדעת דאריך מאיר מבחי' רדל"א דוקא, שהוא בחי' אוירא דכיא, והסדר כן הוא גולגלתא הוא עצם הגולגולת החופה על הראש, ואח"כ ישנו מקום פנוי ומתחתיו קרום, וממולא אויר והוא בחי' אוירא דכיא, בחי' דעת דאריך והוא נק' בשם מוח, כי עליו נא' בכתהאריו"ל עוד יש מוח פנימי, ודעת דאריך מקבל מבחי' רדל"א

כי ע"י בחי' הצמצום וכיוון החכמה הרי מתעלם ומתכווץ בענין שיתהווה בחי' חכמה גשמית מחכמה רוחנית, והוא כדמיון השלג שימס והי' למים אחר העלמו בתחלה שהוא בא בשינוי המהות כו' וד"ל [משא"כ כאן שבא בשינוי המהות הכוונה בזה, שהשלג מתחלתו מים ואח"כ שלג ואח"כ כשנמס נעשה מים כו' הרי שבאמצעותו הוא בשינוי המהות לגמרי כו', וזהו ד"מ כללות ענין הגשם והיש כו' ששרשו ומקורו הוא למעלה מעלה, ובכדי שיתהווה מציאות היש הגשמי ישנו הרבה צמצומים והעלמות והסתרים כו' עד שלמטה הוא נרגש ליש גשמי נראה לנפרד ח"ו כו', ובאמת הוא הוא אלקות כו' ומציאות קיומו וחיותו הוא מאור האלקי ממש, ורק עתה נראה ליש גשמי, במראה וקצות גשמי' כו' והרי הוא כדמיון השלג ממש, שבאמת מציאותו הוא מים, ובשעה שנראה ליש הוא בציוור מורה על מציאות אחרת לגמרי כו', ואח"כ כשנשלל הסיבה שמשנת מציאותו יתגלה בו מציאותו העצמי שהוא מים ממש כו', וכמו"כ במציאות היש שעתיק שכמו שהעולם הוא במציאות יש כו', וההעלם וההסתר גדול מאוד, ע"כ נראה ליש בציוור ובעל קצוות כו', אמנם כשיתגלה האור האלקי לע"ל וימות המשיח כו' אז יראה בהיש מציאותו העצמי כו' ועין בעין יראו איך שאינו יש כלל והוא אור אלקי ממש כו'].]

ומעתה י"ל בהפרש אשר בין שלג לקרח כנ"ל, כי הנה בחי' השלג הוא רק צמצום קטן בערך צמצום הקרח ע"פ המבואר למעלה בענין הקרח שהוא ענין הגלד העב וקשה כו' וזהו בא מצד עוצם הכיוון הגדול כו', כך יש למעלה בבחי' צמצום וביטול כמו משל דאידי דטריד למבלע כנ"ל שהוא בטל כ"כ שהוא בא בבחי' עוצם ותוקף כ"כ עד שיתעלם לגמרי כל בחי' החכ', והוא מ"ש בזה דרוה צפון אגליד מיא פי' בחי' הגבו' דצפון שהוא כדמיון אויר הקר המקרר ומגליד המים, ולפי תוקף הקור כך תוקף הגלד כנ"ל וד"ל. ולהבין כל זה בתוס' ביאור, הנה יובן דוגמתו ממה שמצינו במשה שהי' כבד פה וכבד לשון, וידוע הטעם שהוא מפני שהי' בו בחי' הביטול בתכלית כמ"ש ונחנו מה והוא בחי' מ"ה שבחכ' ומצד עוצם בחי' הביטול לא הי' יכול להתפשט למטה לבא לידי גילוי בדבור בפה, ולכך היה כבד פה וכבד לשון וכנ"ל במשל התלמיד היושב לפני רבו כו' וד"ל.

וזהו על ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא, פי' כדי שיתהווה מציאות התפעלות המדות אויר וכיוצא מבחי' החכמה צריך להיות ע"י בחי' צמצום והעלם באמצע והוא בחי' הקרח אשר על ראשי החיות, כי החיות הן בחי' המרכבה לפני ארי' פני שור כו' שהוא בחי' המדות, וידוע שאין ערך כלל בין מהות המדות עם מהות השכל כו', אך ע"י שנתצמצם השכל בבחי' פרסא כעין הקרח (והוא מיצר הגרון שבו מתעלם השכל תחלה בבואו להאיר בלב כו' וד"ל) אזי יבא אור תולדות

שהוא עצמי' בחי' עתיק, ומאיר דוקא בבחי' דעת דאריך, ולפ"ז מובן דדעת דאריך למעלה מבחי' גולגלתא ומו"ס כו', וכמ"ש בע"ה היכל הכתרי' שער א"א פ"ד וז"ל רישא ג' דאריך הנה הוא נמשך מבחי' האי רדל"א דע"י שלא יכלה להתלבש בא"א ואחזי נהורי' בהאי רישא כו' הנק' אורא, הרי מובן מעלתו שבו דוקא מאיר מבחי' רדל"א, ונמשך מהאי רדל"א כו'. ולפעמ"י מתבאר בדא"ח (והוא בתמידו' מתבאר כן) שבא"א אין מחלקין כ"כ בין חכ' לבינה אדרבה העיקר הוא בחי' בינה דוקא, ונק' מיצר הגרון כו' והוא בחי' בינה, וכבר האב איך אין דעם גיטאן אהרן מדאקשיין האט בא מיר גיפרעגט אין דעם ענין, האב איך עם גיענטפערט" אכל אינו נוגע לכאן, רק כללו' הענין דרדל"א הוא בחי' עצמי' עתיק, ושני ראשין המה המתגלי' באריך, ובד"כ באריך גופא ישנן ג' ראשין כנ"ל אמנם מה שמתלבש באריך הוא רק מבחי' ז"ת דעתיק כו'] כי הנה ידוע דבחי' ז"ת דע"י מתלבשים בבחי' א"א, בחי' חסד דע"י מתלבש בגולגלתא דא"א [ונת"ל דגולגלתא דאריך הוא ראש וראשון שבאריך בפרט] והוא בחי' החוורתי כו' [ענין החוורתי נק' מה שבין שיערא לשיערא יש מקום פנוי מצמיחה שיערות, ונק' חוורתי מל' לובן כו', ונק' ג"כ ארחין דגולגלתא, וידוע דבוה יש כמה מדרי' הא' הוא חוורתא הגדול דפלגי שיערא, וממנו מתחלק ל"ג ארחין דגולגלתא, ואח"כ לתרי"ג שהם תרי"ג מצות, עד שכללות ענין התו"מ הוא מבחי' ארחין דגולגלתא מבחי' החוורתי כו'] ובחי' גבו' דע"י מתלבש במ"ס דא"א כו' [הוא ראש הב' הפרטי דא"א כו'] אבל בחי' ג"ר דע"י מובדל ומרום מבחי' ההתלבשות [באריך, שהוא בחי' השייכה אל הנאצלי' עכ"פ, משא"כ בחי' עתיק ששמו מורה על עצמותו שהוא מדרי' שהוא בבחי' ההתעלמו' וההעתקה דוקא, ולהיות] שבג"ר שבו שורה [שאלתי מ"ש כאן גבי ג"ר לשון שורה שמשמע שמדייק לומר ל' שורה ולא התלבשות, ובתחלה אמר דג"ר המה מובדלים ומרומים מלהיות בבחי' ההתלבשו', הרי שמשמע שיעקר ההבדלה וההרמה שאינם בערך להתלבש כו', וכמו"כ אמר לעיל יומין עילאין מתלבשין באצ"י, או חסד דע"י מתלבש בגולגלתא וכו', וכאן בג"ר אומר ל' שורה דוקא. והשיב דלהיות שכאן מבאר ענין השרי' ממדרי' העליונה מג"ר דעתיק בג"ר כו', ולהיות כללות ענין הג"ר המה מדרי' גבוה ביותר (גם אם נאמר בדרך כלי ואור הרי הוא כלי בתכלית הדקות, ובתכלית הרוחניות כו') ובפרט מה שמאיר מלעילא, ע"כ אמר ע"ז ל' שרי', פ"י שדבר זה ואור זה שורה בבחי' ג"ר, ואינו בבחי' התלבשות דהתלבשו' הוא שהלבוש תופס את הנתפס כו', וכאן אינו שייך ענין התפיסא כלל, ולכן אומר שורה שפ"י כמו שהוא ממש הוא מאיר בבחי' זו, משא"כ התלבשות פ"י שעתה מתלבש בלבוש זה, אבל עצמותו הוא דבר וענין אחר, ושורה הוא פ"י שכמו שהוא עצמותו ממש שורה בבחי' זו, ולכן בג"ר אמר ל' שורה] בחי' מל' דא"ק שהוא מל' דא"ס כו' [שאלתי, מ"ש פעמים ג"ר ופעמים מוחין, האם יש הפרש בהל', דכשואמרי' ג"ר הכוונה גם על הכתר, והדעת ג"כ נמנה (היינו כחב"ד) וכשואמרי' מוחין הכוונה על חב"ד לבד, והשיב שבד"כ אין זה נ"מ, דלפעמ"י נק' ג"ר

אהרן . . גיענטפערט: האגרת נדפסה באגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תתקו ואילך (וממאמר זה נודעה לנו והתו של הנמען - אהרן קוגל מדאקשיין).

החכמה, כמו כשנגלדו המים עד"מ כנ"ל, דהיינו בחי' העלם וכיוון שבעצמות החכמה ומחמת זה לא תתפשט למטה, והוא מצד בחי' הביטול שבה לגבי עצמות המאציל שמשם נחשב מקורה, וכמ"ש והחכמה מאין תמצא, וכדמיון המים שאע"פ שמתבע המים לירד מגבוה לנמוך כידוע, מ"מ בסבת הקור יגלדו כנ"ל, וענין הגלד היינו בחי' העדר ההתפשטות בלתי ירדו מגבוה לנמוך כו', וסיבת העדר התפשטות זאת באה מצד בחי' הכיוון אשר נעשה במים מחמת אור הקר ביותר כנ"ל וד"ל [כללית הענין, החכ' נמשל למים, שע"י אור חזק אגלידו מיא ונעשה בהם הכיוון, שהוא העדר ההתפשטות, ופועלת בהמים הכיוון היפך טבעם שיורדים מגבוה לנמוך, כך בנמשל בבחי' חכ' ישנה הצמצום והכיוון, שאינה מתפשטת למטה, והוא מחמת הביטול שבה לגבי העצמות כו', והוא כדמיון משל המקבל הנ"ל שהוא בבחי' ביטול לגבי המשפיע כו', ושזהו כל עצמותו ממש, והנה גם בחכ' הנה כל עצמותה הוא שרשה ומקורה העליון שמקבלת ממנו כו' (צ"ש, הנה לכאור' המשל מכיוון המים הוא ענין ודמיון אחר לגמרי כו', דהנה נת"ל במשל המקבל שכל עצמותו הוא קבלת שפע המשפיע כו', וכמו"כ מתבאר בפנים הס' הקדוש וז"ל שמשם נחשב מקורה כו', משא"כ במים הרי מה שאגלידו מיא הוא היפך טבעם ממש, ולכאור' אין להמשל הזה התייחסות אל בחי' החכ' ומשל המקבל הנ"ל. אך מה שאפ"ל דגם בחכ' רצונה להיות בהתגלות, ולכן היא ראשונה לכל הספירות כו', וכמו"כ בהמקבל אם כי כל מהותו הוא קבלת השפע מהמשפיע כו' ומ"מ עיקר חפצו ורצונו הוא להבין דברי הרב ולהסביר לעצמו עכ"פ מה שלמד וקבל מהרב, אך בשעה ששומע הוא טריד למבלע דברי ושפע הרב כמו שהם ממש, אמנם אח"כ הוא מדייק בהם ומסביר לעצמו כו', והוא בבחי' גילוי העצם לגבי עצמו כו'. ונמצא לפ"ז אפשר יתיישב דלהיות כל ג' ענינים האלו שוים כו'). והנה באמת נת' בוה ב' משלים על בחי' הצמצום שבחכ', הא' נת"ל מהמקבל היושב לפני כו', והב' מכיוון המים, מה שאגלידו, וי"ל שהם על ב' מדרי' שבחכ', על מדרי' החכמה באופן התייחסותה אל הקבלה, שבהכרח להיות בה גם או צמצום וכיוון ע"ז הביאו המשל מהמקבל הנ"ל, ועל בחי' החכ' באופן התייחסותה להשפיע למטה ע"ז מתבאר המשל מאגלידו מיא, ולכן בסיימו המשל מכיוון המים ע"י אור קר, מפרש ואומר]

ומזה יובן איך שמנובלות חכמה שלמעלה שבאלקות נמשך כמה מיני שפע חכמה בעולמות עד שבעולם שלנו יש מציאת חכמה גשמית כמו חכמת הניתוח באברי האדם באופן מהלכם שהיא חכ' גדולה והיא ירדה מלמעלה מאין ליש מבחי' חכמה שבמל' דעשי' שבתוכה מלובש חכ' שבמל' דאצ"י שבה מלובש חכמה דאור אבא שמקבל מבחי' ח"ס דא"א כמ"ש והחכמה מאין תמצא כידוע [ומ"ש שחכ' גשמית ירדה מלמעלה כו' ובתוכה מל' דאצ"י אין הכוונה שמל' דאצ"י מלובשת במל' דעשי' כ"א ע"י אמצעי' בריאה ויצ"י, רק תפס לשון קצר כו' והוא מובן]. והענין הוא

לא יגע ח"ו במאומה. משא"כ בסוג הב' בפ"מ ילך שובב, קריכין אף דיא קעפ, מבטל זאיין אלעמען, אָב ראיסיין אַ אבר כו', מעשים משונים כו', הגם שהשמחה הוא מענין אלקי כו', ומ"מ קען דאָס אַרויסי שפאַרין גאָר לגמרי אין אַזאייטיקער זאָך ח"ו (למשל וויא מיא הערט פון חסידים, וואָס מיא רופט חסידים בעלי עבודה, אַז טרעפט אַז מיא זאָל זיצן און פאַר בריינגען אין חסידות, באַ אַביסול משקה כו', און נאָך דעם ווערט מען אַנשלאָפֿין, איז פראַן אַזעלכע וואָס טרעפט כו', וואָס באמת איז ער כלל ניט שייך צו אַזעלכע ענינים, נאָר מצד המשקה וההתרגשות כו' קען דאָס אַרויסי גאָר אַן אַזאייט ר"ל, פראַן אַלטע חסידים וואָס ברימענזעך אַז דאָס האָט זיי" ת"ל קיין מאָל ניט גיטראַפֿין, ובאמת זאיינען ביידע ניט שייך צו אַזעלכע ענינים כו', נאָר ר"ל עס טרעפט וואָס גייט גאָר אַוועק אַן אַזאייט כו'). אַט וויא שמחת תורה איז פראַן אַזעלכע וואָס מצד השכרות טוען זיי" אַפּ מעשים משונים כו', וההתחלה הוא שמחה דמצוה רבה, נאָר ר"ל עס גייט אַוועק אין אַנדער קאַנט כו', נאָר נאָך דעם אַז ער האַפט זעך וואָס האָט ער דאָ צו טאָן פאַר אַמעשים משונים, און דער מאַנזעך דעם אָנהוב אַז דאָס איז פון דעם וואָס ער האָט דער הערט אַ אור אלקי אין דעם לימוד, ווערט עס זייער ניט גוט כו', און קען צו טאָן מעשים משונים איבער זיך (כמשנת"ל שמה שהוא עושה הוא בתוקף כו'), ומ"מ אינו יודע ציא העלפט דאָס אזי" פיל כו'. והביטושי הנ"ל אינם מניחי כלל שיתראה איזה התגלות משונה כו' און ע"י הביטושים יכול להגיע למדרי' ביטול פנימי כו', וכשמגיע לבחי' ביטול פנימי אז הוא על צד ההפלה ממש, כי אז הביטול פנימי מצד העבודה והיגיעה כו', ועשר ידות לו במעלות על אשר הגיע למדרי' ביטול פנימי מצד היותו רך המזג כו', וזהו מדרי' ובחי' ביטול עצמותו כו']. ולכן א"א לו להשפיע [זה קאי על המקבל שנקרא בשם משפיע, לענין התשובה, שאינו מושיב ומשפיע מאומה בשעה שטריד כו' ואידי דטריד למבלע כו', והטעם] כי ההשפעה היא בחי' התפשטות למטה [דכל התפשטות הוא השייך אל המדרי' התחתונה ממנה כו' כידוע, והיא] היפך הצמצום והביטול והיינו אידי דטריד למיבלע ולקבל בבחי' ביטול ע"כ לא פליט להשפיע [פיי להשיב] לשואלו דבר כו'.

נמצא יש כאן ב' דברים, הא' הצמצום והביטול בעצמותו, והב' העדר התפשטותו למטה כו' [מה שחשיב זה בב' מדרי' א' ביטול בעצמו, ב' העדר ההתפשטות למטה כו', י"ל ע"ד ביטול פנימי הוא העדר ההתפשטות למטה, וביטול העצמו כו' ועוד והוא העיקר מה שחשוב העדר ההתפשטות כו' דלהיות שהוא בבחי' ביטול בעצמו עד שאינו מרגיש א"ע לאיזה מציאו' שיחפוץ בהתפשטות למטה כו' וכמשנת"ל בפנים כו']. ואמנם מובן שאין העדר התפשטותו למטה מצד בחי' הצמצום האמיתי שהוא במניעת רצון המשפיע אלא רק מצד בחי' הביטול והכיווץ אשר בעצמותו לקבל כנ"ל וד"ל. והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' צמצום שפע

ומוחין גם הכתר נחשב במוחין, אַז דער זיידע (כ"ק אאומ"ר וצוקלה"ה נבג"מ) לערינט איזה לשון בדרוש של כ"ק אדמו"ר הוקן וצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ולפי הענין יתבאר שקאי גם על מדרי' הכתר ושם נאמר (בהדרוש מה שלומד בו הלשון) ג"ר, אז בהגהו' שלו הוא כותב וכידוע דגם הכתר נמנה בכלל הג"ר כו', ובד"כ אין נ"מ ואין לדייק כ"כ בזה אם לא במקום שהדיוק מוכרח כו'.

והנה באד"ר מבואר בפ' לבושי' כתלג חיור שלבוש זה היינו בחי' י"ג תיקוני דיקנא ע"ש [שאלתי למה נק' הי"ג ת"ד בשם לבוש, דבד"כ ידוע שהלבוש הוא מה שיכול לפשוט וללבוש כו'. ולקח לקו"ת והראה לי דרוש ביאור ד"ה כי ביום הזה יכפר כו' סעי' ב', שנת' שם וז"ל כי הנה אע"פ שהלבוש הזה נשפל להיות נמוך יותר מהשכל (כוונתו על המשל שהוא מגושם יותר מהנמשל בד"כ), אבל באמת שרשו מלמעלה מהשכל המלוכש בו, וכמ"ש במ"א מענין שלמה ששבח גודל חכמתו הי' מ"ש וידבר שלשת אלפים משל כו' עכ"ל, וע"י מגיעי' לעצם נקודת הבנת השכל, וכמו"כ יובן בענין השערות דדיקנא שהם בחי' לבוש ידוע דצמיחת השערות דדיקנא הם ממותרי מוחין דוקא, דהמותרות המה הוראה על שלימות המוחין, וכמ"ש בלק"ת דרוש הנ"ל וז"ל נמצא שערות דדיקנא אף שהן בחי' שערות לבד עכ"ז הרי הן באים ונמשכ"י ממוחין דגדלות כו', וזהו שהן בחי' לבוש כו']. ולכאו' יפלא זה הפי' מאחר דמפרש ללבושי ביי"ג תיקוני דיקנא ששרשם רק מבחי' מ"ס דא"א, והרי מבואר וידוע בע"ח בכמה דוכתי שבחי' חסד דע"י מתלבש בגלגלתא דא"א שהוא בחי' כתר שבכתר שלמעלה מבחי' מ"ס דא"א שהוא רק בחי' חכ' שבכתר וא"כ שער רישי' דגלגלתא גבוה מבחי' שערות דדיקנא ואיך אמר דלבושי' כתלג חיור בשערות דדיקנא, והלא הלובן דשלג יותר עזה מלובן דצמר לבן כמו ששינונו בהרת עזה כשלג כו' [שני' לה כסיד ההיכל, הרי חשיב ב' דרגות בשלג גופא כו'], והשאת כצמר לבן כו' [שני' לה כקרום ביצה כו' וגם בשאת ב' דרגות כו'], וידוע סדרם שהשלג עזה מלובן ואחריו צמר לבן ואחריו סיד ההיכל כו', ולפ"ז נמצא מובן דהל"ל מראה לובן השלג שהוא כתלג חיור בשער רישי' דוקא שהוא בחי' חסד דע"י, והאיך אמר שער רישי' כעמר נקא שהוא כצמר לבן שלמטה מלובן מן השלג, הרי כל שהוא עז מלובן יותר, יותר מראה על בחי' החסדים וכידוע [מבואר הקושיא בזה האופן, בד"כ גלגלתא הוא למעלה מבחי' מ"ס שהוא רק חכ' שבכתר, וגלגלתא הוא כתר שבכתר, ובו מאיר בחי' חסד דעתיק, ובמו"ס הוא מאיר גבורה דעתיק כו', ולפ"ז שער רישא שהם יונקי' מבחי' גלגלתא שבה מאיר חסד דעתיק הם למעלה מבחי' שערות דדיקנא ששרשם ממו"ס שבה מאיר גבורה דעתיק, והי' צ"ל שער רישא כתלג חיור, ולבושי' כצמר לבן כו', דידוע דשלג הוא בגוון לבן מאד והלבנוני מורה על החסדי' כידוע, ולהיות דנת"ל דבגלגלתא מאיר חסד דעתיק כו' ע"כ צ"ל הלבנוני בהשערות כו' והוא אומר בפסוק להיפך לבושי' כתלג חיור כו', ונמצא הקושיא מב' הצדדי' הא' גלגלתא הוא

מדרי' גבוה ביותר שבו מאיר חסד דעתיק דוקא, והב' דהלבנוני' דשלג מורה על תוקף החסדי' כידוע, ולפי'ז הי' צ"ל שער ריש' כתלג חיור דוקא כו').]

אך הנה הענין יובן בהקדם פי' ענין שלג מהו, דהנה כתיב על ראשי החיות רקייע כעין הקרח הנורא, ויש להבין ענין ההפרש בין שלג לקרח, דהנה עצם השלג הוא דק מאד מאד ועצמו וטבעו הוא מים ממש אך שנגלד קצת מפני האויר הקר, ואמנם גילודו קלוש וחלש וע"כ הוא דק מאד לפי שבא סיבת גילודו ממעט קור ולזה בנקל מאד שימס והי' למים במיעוט אויר חום כמו כשבא לארץ או כשיונה בכלי וכיוצא [ונראה בחוש שהשלג אינו נראה כ"כ למציאות ביותר, ובו כמה חילוקי' לפעמים יורד שלג יבש עד שכל חתיכה וחתיכה היא בפ"ע ואינה מתדבקת עם זולתה, ולפעמים הוא לח ביותר עד בבואו לארץ נעשה מים ממש, וע"ד המיצוע הוא שאינו יבש ביותר, ומתדבק אחד באחד כו' והוא השלג הדרוש כו', ועצם הציורי' שבו זה נעשה ע"י הענני' כו', ובכללות הענין הנה כפי הנראה הרי שסיבת השלג הוא בהיות ידוע דישנם ג' אוירים הא' האויר הקרוב להשמש הוא חם, והב' האויר האמצעי הוא קר, והג' הוא הסמוך לארץ שהוא חם ע"י הכאת השמש בהארץ כידוע, אמנם מצד עצם הארץ הוא קר ולכן כשיוורד השלג באויר הג' שהוא קר (שאינן הכאת השמש פועלת כ"כ בזמן החורף כו') נעשה שלג קרור ביותר, וצ"ל שבהיותו בענני' תמיד הוא שלג כו', להיות העננים באויר האמצעי כו' אבל כששואב הענן מהים אז הוא מים כו', ואיך שיהי' הרי השלג אינו נראה למציאות חזק כ"כ, וגילודו הוא קלוש וחלוש מאד, ואין מציאותו דוקא הגילוד כו' כ"א כשהוא ע"ד מיצוע דאז הוא השלג הטוב, דאם נאמר שמציאות השלג הוא הגילוד דוקא או יוצא לנו שהשלג האמיתי הוא היבש כו' כנ"ל, וזה אינו כן כו']. אבל הנה הקרח גילודו עבה וגסה מאד עד אשר יהי' קרח עב כמה אמות, וגם בקרח דק כאצבע הרי יסבול משא כבד לעבור עליו בעגלה כי קשה הוא ככרזל כידוע, וכל זה הוא מפני ענין עוצם תוקף הגילוד כי נתקררו המים מאד מפני האויר הקר ביותר ונתעלמו המים ונתכווצו עד שנעשה כמו גשם עב וקשה מאד וקשיותו ביותר מורה על עוצם הכיווץ של המים כו' [וכל מציאותו הוא מה שהוא עומד בהעדר ההתפשטות כו' ושלימות מציאותו הוא הגילוד, וכל מה שנגלד יותר, יותר הוא שלימות מציאותו כו', והעדר ההתפשטות נראה ונגלה בו ביותר, ועומד בו בכיווץ, עד שאח"כ כשנמס והי' למים יחסר הרבה מעצם המים כידוע, והעיקר הוא מה שנראה בו העדר ההתפשטות דוקא, וסיבת חזקו ביותר הוא העדר ההתפשטות כו', משא"כ בשלג אינו ניכר כ"כ מציאותו שנאמר שהוא בהעדר ההתפשטות כו', אבל הקרח הוא מציאות חזק ביותר וחזקו הוא מה שהוא בהעדר ההתפשטות כו', וכל שלמות מציאותו הוא העדר ההתפשטות כו', וזה ההפרש כללי בין שלג לקרח כו'. וזהו שאמר גבי קרח הל' ונתעלמו המים כו' שהמים הם בבחי' התעלמות לגמרי כו', והוא להיות דשלימות מציאות הקרח הוא הכיווץ והעדר

שאלתי איך מגיעי' לזה, והשיב א' הענין כך הוא, דהנה ישנם כאלו שטבעם הוא רך להיות שפל רוח בפני כל אדם, וטבעם להיות רכי המזג ממש, ואלו המה פועלי' בנפשם להיות נכנע לכל אדם ממש, בלי שום חשבון כלל, וגם דבר הקשה לו הוא עושה מפני רצון הזולת, כי זולתו יקר בעיניו מאד, וזהו מצד רכות הטבע, נפש יקרה והוא מדרי' כשב המבואר בקונטרס* בפרטיות כו'. ושם מתבאר כן, שיש ג' חלוקות כללי' בנה"ב הנק' שור כשב ועז, וכשב טבעו רך ובקל לכפותו ולהפכו כו' (והפי' שבקל לכפותו כו' דבאמת הרי גם מדרי' זו היא השייכה אל הנה"ב רק שלהיותה קרובה יותר אל הטוב מצ"ע כו' שהוא במדרי' טבע הרך ע"כ בקל יכולים להפכו כו' שיהי' מדה אלקיית ממש כו'). אמנם יש כאלו שבטבע המה חזקי', וטבעם קשה, ואינם בעלי הרגש באופן כזה, ויכול להיות שיהיו בעלי הרגש, היינו שכשרוצים להכניס א"ע להתבונן במצב זולתם יכולים באמת ואדרבה בתוקף, ואין זה מצ"ע שטבעם מכריע כן, כ"א שבא מסיבת השכל, דלהיות השכל מחייב כן ואז כשנחלט אצלם לעשות כן, אז המה עושים בתוקף גדול ביותר כו', אבל סדר הנהגתם בטבעם הרגיל, אינם במדרי' השפלות והביטול כו', אלו צריכי' יגיעה ועבודה רבה עד אשר יגיעו למדרי' הביטול בעצמות הנ"ל (דאם כי רכי המזג, צריכי' ג"כ יגיעה רבה עד אשר יגיעו למדרי' זו, אמנם היגיעה הוא להגיע למדרי' הביטול בעצם, אמנם כללות ענין הביטול שייך להם כו', דלהיותם במדרי' הביטול כו', אבל בעלי מדרי' הב' צריכים יגיעה גדולה, דלהיות על כללות ענין הביטול צריכי' יגיעה רבה וגדולה, דלהיות כללי' מדרי' הביטול היפך מדרגתם המה כו'). והעצה היעוצה לזה הו"ע הביטושים שיבטש א"ע, והפי' שהביטוש יהי' בלי חשבון כלל זיך ניט דער העריץ.

שאלתי, הכוונה בלי חשבון, אם הכוונה הוא שלא לעשות חשבונות באחת משני הפני' א' שעתה אין צריכים לביטוש זה כו', ושבת היום כו', או הכוונה שלא להתפעל מפני הזולת דהזולת רואה, ואין צריכי' להתגלות לפני הזולת. והשיב דער אמת דער פון איז אוי" כשאיש עושה דבר מצד האמת קוקט דער אנדערער אנדערש, און עס ארט גאָר גיט דעם וואָס ער טוט דיא זאָך, ציא יענער קוקט ציא גיט, באשר הוא עושה מצד האמת כו', וואָרעם אין טאָן איז פראַגן גאָר אַסך מדרי', וואָרעם אַמאָל קען גאָר אַרױס שפּרינגען גאָר אין אַזױטיקער זאָך, כמשי"ת.

להבין ההפרש בין ב' סוגי האנשים שנת"ל (רכי המזג וחזקי המזג), הנה עד"מ כשאיש לומד דא"ח דוקא במאמר ידוע ומפורסם לקשה (א' טיף שווערער ענין) והוא יגע ועבד הרבה, ואחר ככלותו ללמוד, בהכרח שיהי' בשמחה, הנה בסוג הא' יהי' בשמחה גדולה ביותר, ומ"מ לא יגע בחבירו מאומה שאין לו שום הגבהה בפועל, דלהיות שטבעו רך המזג, ויכול להיות שמרוב השמחה ירקד כו' אבל להזולת

והתרחבות בהמות שבראש, וזהו הסיוע של השכל הקודם שמסייע לשכל הבא כו'. וכמו שנראה במוחש שכל מי שהתעסקות שלו הוא בעבודת ויגיעת השכל, הנה גם כששומע ענין זר שאינו נוגע אל ענינים שכלי, הרי הוא מבינו באופן אחר לגמרי, דלהיות המוחין שלו נזדככו באופן אחר, והם עומדים בתכלית הדקות והרוחניות כו' שבענין כזה אינו שייך לומר שגוף השכל הקדום מסייע, דאינו הקדמה כלל לענין זה, רק מפני הרגילות לקבל במוח (הערין אין קאפ און צו נעמען דיא זאך מיט טיפין שכל) כל דבר שכלי, ממילא גם כששומע ענין זר שאינו שייך מצ"ע אל השכל, הרי הוא מבינו ג"כ עפ"י השכל כו' והוא רק מהרשימות ההזדככות שנרשם במוחו מפני רוב יגיעתו ורגילותו בעבודת השכל, ומובן דכשלומד או שומע איזה דבר חכ' ושכל, הרי הוא מבינו בטוב ובעומק (מיט א גישמאקע טיפקאייט) שהרי זה הוא כל עצמותו ממש כו'. ועפ"י יובן כאן דבשעה ששומע מהמשפיע שפע שכלו, הרי הוא שוכח לגמרי על השפעות הקודמים כו' רק רישומם נשאר במוחו, והרישומים המה מה שפעלו הזדככות המוח, שהמה מעלות השכל שפעם הראשון השפיע לו המשפיע שכל נמוך, והרושם שנשאר מהשכל ההוא נתאחד עם עצם מוחו, וכן כסדר הענינים עולה מעלה מעלה (ופי' רושם היינו דידוע דבכל דבר שכל ישנו עצם הדבר שכל, פי' השכל וסברא, שהמה מחייבי' שיהי' כך וכך, וישנו דבר המתחייב שנק' (לגבי השכל וסברא בשם) פעולת הדבר, שמתחייב להיות כך וכך כו'. וכמו עד"מ בכל דין והלכה ישנו הטעם והסברא שמחייב כן, וישנו דבר המתחייב כו', הנה דבר המתחייב נק' בשם פעולה, שכן פוסקי' ההלכה, והטעמים מפני מה שנחלט כן נקראי' הטעמים מחייבים, והמה שכל וסברא רוחניים כו', והמתחייב נשאר חקוק במוחו, ומתאחד עם מוחו כו' ועי"ז מזדכך מוחו כו'. וזהו פי' רושם שעושה רושם בהמוח כו', דלכן יכולים להביא ראי' בגמ' ולומר דפלוני לשיטתי' כו', אם כי כאן הוא נוגע לענין טריפה וכשרה, ושם הוא אומר בדין טומאה וטהרה, שהמה גופים מתחלקי' בפעולתם (שהם דברים מתחייבים שונים), ומ"מ השכל וסברא הוא אחד (המתחייבי' שוים), וכך אומרים בדין זה שפלוני לשיטתי' שאמר כך וכך, דלהיות הסברא ושכל יכולים לשנות מגוף לגוף (פי' שבמתחייבי' שונים יכול להיות מחייב אחד), וזהו שההוא הולך לפי טעמו כו' וזהו רושם שפועל בהמוח כו') עד שנעשה כלי לקבלה עניני' היותר נעלים בשכל וסברא כו'. נמצא לפ"ז יכול להיות שני העניני' ששוכח גם על דברי הרב הקודמי', ושומע ומקבל רק שפע שכל זה, ומ"מ הוא כלי לקבלה, דלהיות שנזדכך מוחו ביותר כו' וכנ"ל), וזהו שנקרא ביטול העצמות ממש, והוא הוא בחי' ביטול פנימי הנ"ל, וזה נחזין מאד מאד בכל דבר איז דאָס זייער נוגע כו', אָן דעם אָן ביטול פנימי קען מען זעך גאָר ניט אַקערטאַן, בשכל איז אזוי, דאָס איז אַ הכרח גמור, ובפרט אין עבודה דא תרעא לאעלאה כו'.

ההתפשטו' דוקא, וכללות מציאות המים הוא מה שנגרר ממקו' כו', ולכן המים הם בבחי' התעלמות ממש כו', משא"כ השלג אינו נראה כ"כ למציאות, ונופל בו ענין ההתפשטו', ומכ"ש שאינו שייך לומר בו שמציאותו ושלמותו הוא העדר ההתפשטו' דוקא כו']. ומבואר בזה דרוח צפון אגליד מיא להיותו רוח קר ביותר ורוח דרום אשתרי מיא [שממס (מל' נמס) את המים, פי' דנת"ל שאויר שמן הארץ הוא קר כנ"ל וע"י רוח דרום נתחמם פי' שולל הקרירות, והמים רצים כו'] כי הוא רוח חם כו'. והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' שלג העליון בהיות ידוע שהחכ' נק' מים וכמ"ש בזהר בפ"י אור מים רקיע כו'. והנה ענין הצמצום של החכמה כשמתצמצם ומתעלם אורו [הפי' מתעלם הוא שאינו מציאות דבר זה כלל, רק שינוי המציאות, ואין פי' מסתלק שאינו כלל, רק שעתה אינו מה שהי' כבר בחי' גילוי, ועתה הוא בהתעלמות ממש, ו] הוא נמשל לדמיון השלג שהמים שבו נגלדו ונתעלמו כנ"ל [שהשלג הוא שינוי המציאות שהרי כשנמס יהי' מים כבראשונה רק עתה הוא בשינוי המציאות ממש, וזהו שנקרא נתעלם, שמציאותו האמיתי הוא בהעלם בו כו']].

וענין הצמצום יובן ע"ד דמיון התלמיד היושב לפני רבו ללמוד ולהבין איזה שפע שכל מרבו שאז כששואלין אותו דבר חכמה לא יוכל להשיב מאומה אע"פ שידוע מה להשיב והיינו מטעם שיש בו בחי' הביטול בעצמותו באותה השעה שמקבל מרבו ע"כ לא יוכל להשפיע או כי אידי דטריד למיבלע לא פליט [כללות המשל לצמצום האור דחכ' הוא מהתלמיד שיושב לפני רבו לקבל שפע שכל הרב, אשר אינו שייך לשום התפשטות כלל, ואינו יכול להשיב לשואליו דבר, גם הידוע לו, כי אידי דטריד למיבלע לא פליט כלל, ואפילו בדבר תשו' שאין לו בזה שום טרדא כלל גם לא פליט, דלהיותו טרוד למבלעי והוא קצה אחר לגמרי, ובאותה שעה אינו שייך לזה כלל, כ"א כל מגמתו הוא לקבל ולא להשפיע כו'. והענין כן הוא, דהתלמיד היושב לפני רבו, הוא בבחי' ביטול פנימי ועצמי ממש, ובאמת הנה המקבל אמיתי (פי' הראוי להקראות בשם מקבל) הנה צריך להיות בטל בשני אופנים א' ביטול אל המשפיע, וביטול אל עצם השכל, ובשעה שהוא שומע השכל מהרב אז הוא עומד בכיוון אמיתי עד שאינו שייך לשום דבר בעולם, וגם אינו שייך שיסביר הענין לעצמו בשעת מעשה שאז אינו נקרא ביטול אמיתי, אלא שבשעה זו הוא יושב ומקבל שפע שכל הרב, ער הערט מיט א צו גיטראָגינקייט אמיתי (ישנם כאלו שבשעה שהמה שומעים איזה שכל הנשפיע מהרב נופלים להם איזה שאלות והעדר ההבנה, אך ורק בשעה קלה מתיישב אצלם, והנה השאלות המה מצד ידיעתם הקדום, מה שידועי' במה שכבר למדו, וכן ישוב דעתם הוא עפ"י הקדמות קדומות הקלוטות במוחם מכבר, הנה לזה לא יאות לקראותו בשם מקבל אמיתי, דלהיות שבשעה ששומעי' שפע שכל הרב המה עומדי' על מעמדם הקדום, והמה רחוקי' מהביטול, אלא הביטול הוא שהמה רק כלים לקבלה ואין להם שום הרגש בשעה זו במה שידועי' מכבר, כ"א מניחי' א"ע

יכול לאמר כי נשבעתי כו' משא"כ נשמו', ולכן נענש שמואל הנביא באמרו אנכי הרואה כו' יעו"ש, ולפ"ז יובן גם כאן הכוונה בבחי' הביטול אל המשפיע הוא שיהי' בטל אל המשפיע בתכלית בלי שום חשבון והתיישבות כלל כ"א כמו חלק ממנו כו' שאינו שייך לומר שהמשפיע יאמר לו מלתא בטעמא כ"א מקבל הוא גם דבר שאינו מובן כלל, ואינו דורש טעמים. וכמו שמספרי' על כ"ק אדמו"ר הזקן זי"ע שהלך עם אחד הגדולים (כמדומה ר' אבא ז"ל מפאסלאוו) כאשר באו לכנוס בפתח א"ל כ"ק אדמו"ר זי"ע לכו, והלך תומ"י מבלי שום התיישבות כלל, כי מאחר שכן ציוה אינו חושב אם צ"ל כך או לאו, מאחר שמצוים כך, הוא עושה כן כו', וזהו שקוראי' ביטול פנימי ועצמי, דמובן שקשה הי' להר"א ז"ל שילך קודם כו' אבל במקום שמצוים צריכים לעשות כו', וזהו ביטול אל המשפיע בכלל כו', להיות כי הקבלה הזאת בעצמות [פי' תיבת בעצמות היינו שכל עצמות המקבל הוא רק קבלת השפע ולא דבר אחר, ופי' קבלת השפע מהמשפיע כמשנת"ל באריכות שהעיקר הוא ע"י ביטול פנימי ועצמי דוקא, ומובן מזה כי כל עצמית המקבל הוא רק השפע של המשפיע כו', והיא] באה דוקא ע"י בחי' ביטול עצמותו כנודע [ביטול העצמות הוא מדריגת ביטול פנימי הנ"ל, ומ"ש כאן ביטול העצמות הנה נת"ל דבשעה שהמקבל יושב לפני המשפיע צריך לשכות על כל חכמתו הקדומה ושלא יפלו לו שום קושיות, וכן התיישבות במוחו בשעה זו, כ"א הוא כלי לקבלה שמקבל דברי הרב כמו שהם, וזהו נק' ביטול פנימי. אמנם ביטול העצמות יקרא, שבשעה ששומע שפע שכל הרב צריך לשכות גם על דברי הרב בעצמו מה שאמר כבר, וזהו שנת"ל שעצמות המקבל הוא רק קבלת השפע כו', כ"א בשעה זו הרי הוא כאלו עתה נולד כו' ואינו יודע מאומה ושומע דברי הרב כו' (צ"ש, הנה ידוע דסולם לעלות במעלות החכמה והשכל, הוא רוב היגיעה והעמל, וסדר העניני', שמתחלה מתחיל ללמוד בענינים פשוטים יותר, ואח"כ עולה למעלה מעלה, נמצא שהעל"י הוא לפ"ע עבודתו הקודמת, הרי דמה שהוא כלי לקבלה הוא דוקא ע"י הקדמת העבודה הקודמת, ואם בשעה שהוא שומע הי' בביטול כ"כ עד שישכח גם על הקודם כו' לא יהי' אז כלי לקבלה כו'. אך אפשר ליישב באופן כזה, דידוע דכל דבר שכל וחכ' פועלת זיכוך בעצם המוח של הראש, שמזדכך המוח עד שנעשה כלי לקבלה כו', וזה נראה במוחש ונעשה דוקא ע"י ריבוי העבודה והיגיעה בענינים מושכלים, וגם זה ודאי דשכל אחד מסייע לשכל השני, פי' הבנת השכל הקדום מסייע להבין שכל זה, והסיוע הוא בזה, שע"י הרגילות במלאכת לימוד ומחשבת השכל, הרי הרגילות בו פועלת שקידת היגיעה, ושקידת היגיעה יש בה מעלה נפלאה על עצם ענין העבודה והיגיעה, דיגיעה יכול להיות גם בע"כ שלא לרצונו ובהכרח, והשקידה מורה על אהבתו את היגיעה ואשר מתענג הוא בידיעתו ועבודתו זאת כו' והתענוג פועל הרבה כו', ועוד זאת פועלת השקידה שעושה הרחבת המוח, להיות עלול לקבל שכל נעלה ביותר כו', וזה נעשה ע"י השקידה והרגילות כו' כנ"ל, מובן מזה דמכל שכל נשאר בכך ותמצית השכל, שזה פועל התפתחות

בביטול פנימי ועצמי ממש. ובאמת הנה זה גופא מה שמתיישב אצלם השכל בשעת מעשה, אינו מצד ההקדמות שלהם, הידוע להם, כ"א באשר שפע הרב ושכלו אמת הוא, ומצד עצמו יכול להתקבל בכי טוב, און לייגט זעך אפ אין מוח באמת, וואָרעם עצם השכל הוא אמת רק באשר המקבל בשעה זו הוא עומד בישותו ע"כ אינו יכול לקבל שפע שכל הרב וממילא נופלים לו שאלות, ואח"כ מתיישבי' לו, פי' ההתיישבות הוא מאשר מעיין בדברי הרב גופא כו' ושולל עכוררי' ועפרורי' גסותו וישותו כו', אבל אם המקבל בשעה זו בטל אל הרב ואל שפעו באמת כדרוש למקבל אמיתי הנ"ל אז אין נופלין לו שום קושיות ושאלות כ"א שומע הוא דברי הרב באמת, בביטול פנימי אמיתי, ואז הוא כלי לקבלה, ומתקבלי' אצלו דברי הרב באשר המה, כי הענין מצ"ע אמת הוא כנ"ל. היוצא מכ"ז הוא שבשעה שהמקבל שומע שפע שכל הרב צריך להיות מסור בכל לבו ונפשו רק אל דברי הרב, וכל עניניו וחכמתו הקדום להסיר מלבו בשעה זו ממש ולזה נקרא מקבל אמיתי אשר אצלו מתקבלים דברי הרב כו'. והנה לכאו' הנה המקבל נקרא בשם כלי, שהוא כלי לקבלה וכל כלי הוא מציאות דבר מה, ואיך אומרי' שיהי' בטל באמת כו', ואז אפשר לא יקרא בשם כלי. הענין כן הוא דהנה המקבל היותר נעלה נקרא רק בשם מקבל, והמקבל גם כשמקבל שפע הרב הנה בהכרח שישתנה השפע מכמו שהוא אצל הרב, שאז היא באופן אחר לגמרי, וכאשר באה לידי השגת המקבל (והנה השגה פירושו הבנת המקבל, אין זה הכוונה כ"א) וגם רק כשמקבל שפע השכל, גם אם מקבלה כמו שהוא ממש גם אז בהכרח שישתנה מהותה, ונעשה מהות אחר לגמרי, וזה דבר הכרחי, דלהיות שכל התגלות הוא שינוי העצמות (וזהו כללות ענין הכלים שנעשי' מהתעבות האור ופי' התעבות האור היינו התגלות, דהתגלות הוא שינוי העצמות כו'), וזהו בחי' הכלים כידוע, ולפ"ז גם בהמקבל הנה בהכרח שישתנה שפע שכל הרב וזהו מה שנק' כלי מציאות כו'. ומ"מ כאשר מקבל דברי הרב, הנה כאשר ישים עיונו בדברי הרב אז קאים אדעתיה דרבי' ממש, ומפני מה הוא קאים דוקא מפני הביטול העצמי שיש לו להרב כו', וזהו פי' ביטול העצמות ממש, שבשעה ששומע שפע שכל הרב, ישכח לגמרי על כל השכלי' שיש לו מקודם כו'. וזהו ב' מדרי' שבהכרח להיות אצל המקבל, א' ביטול אל המשפיע, ב' ביטול אל עצם השכל, וכללות ב' המדריגות נכלל בבחי' ומדרי' ביטול פנימי כו'.

שאלתי,

הנה לפי קטנות שכלי הנה כל המתבאר בזה הוא רק בחי' הביטול אל עצם השכל, אבל ביטול אל המשפיע אינו מתבאר בזה כלל, וגם אינו מובן אצלי מה זה. והשיב עיין בס"י בדרוש האל אב הרחמן המהולל בפה עמו, ושם מתבאר ההפרש בין עבד ושר כו' ורחב"ד כעבד לפני המלך וריב"ז כשר לפני המלך, דהנה העבד יש בו בחי' הביטול בתכלית עד שאינו נחשב כלל למהות דבר בפ"ע כו', והנמשל מזה למעלה שהמלאכין גבוהי' בבחי' הביטול יותר מהנשמות כו' ולכן המלאך